

Společné připomínky a pozměňovací návrhy Zeleného kruhu, Atelieru pro životní prostředí, České společnosti ornitologické, Ekologického právního servisu, Hnutí Duha a Sdružení Arnika k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

1) k § 3 odst. 1 písmeno f) a k právní úpravě záchranných stanic

Nově se do českého právního řádu zavádí právní úprava tzv. záchranných stanic. Kromě tohoto ustanovení jsou záchranné stanice upraveny v § 5 odst. 7, 8, 9, 10, 11 a 52 odst. 2 v návrhu tohoto zákona. Některé dílčí otázky jsou dále částečně upraveny v zákoně č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání (§ 14b). *Proto bude nezbytné ujasnit vztah mezi těmito dvěma předpisy. Navrhujeme (jako jedno z možných řešení), aby byla problematika komplexně řešena v zákoně o ochraně zvířat proti týrání. Orgány, které by vydávaly povolení k provozu by měly být orgány ochrany zvířat (také vzhledem k nutnosti kontroly plnění např. veterinárních podmínek). Orgány ochrany přírody by samozřejmě byly orgány dotčenými v daných řízeních (pokud by šlo o záchranné stanice zřizované ve zvláště chráněných územích, byly by příslušné Správy NP a Agentura ochrany přírody a krajiny). V zákoně o ochraně přírody a krajiny by měla být tato otázka řešena pouze ve vztahu speciálních podmínek, které se budou týkat zvláště chráněných živočichů, resp. evropsky významných druhů. Vedle toho je otázka, zda by se vůbec v názvu měl objevit termín „pro živočichy“, a to proto, že zákon č. 246/1992 Sb., který se také zabývá úpravou této otázky vůbec pojem živočich neuznává a místo něj používá pojem zvíře.*

Záchrannou stanicí se rozumí zařízení, které zajišťuje komplexní péči o volně žijící živočichy neschopné dočasně nebo trvale přežít v přírodě s cílem navrátit je do přírody, provádí opatření k předcházení zraňování nebo úhynu živočichů a poskytuje informace o příčinách ohrožení a vhodných způsobech ochrany živočichů. Živočichům neschopným v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně nebo trvale přežít ve volné přírodě lze poskytnout nezbytné ošetření, a pokud to zdravotní stav živočicha vyžaduje, zajistit ošetření veterinárním lékařem.

Každý, kdo se takového živočicha ujal, může jej předat do záchranné stanice. Tím nejsou dotčena ustanovení § 5a a § 50 tohoto zákona; v případě zvláště chráněných živočichů se postupuje podle § 52 odst. 2 tohoto zákona. Při péči o živočichy dočasně neschopné přežít ve volné přírodě je nutné postupovat tak, aby u nich nedošlo k takovým tělesným změnám nebo změnám návyků a chování, které by následně znemožnily jejich návrat do přírody a zapojení do volně žijící populace.

Záchrannou stanicí lze provozovat pouze na základě rozhodnutí orgánu ochrany přírody o povolení provozování stanice, v rámci něhož se stanoví rozsah péče, kterou může záchranná stanice poskytovat s ohledem na její vybavení a odborné zázemí. Orgán ochrany přírody si k vydání rozhodnutí vyžádá souhlas Ministerstva životního prostředí a stanovisko orgánů státní správy příslušných podle zvláštních předpisů (4b) a při svém rozhodování posuzuje, zda může záchranná stanice poskytovat péči v souladu s cíli tohoto zákona. Na povolení provozování záchranné stanice není právní nárok. Označení „záchranná stanice pro živočichy“ může používat pouze ten, kdo je

držitelem platného povolení k provozování stanice podle tohoto ustanovení. Orgán ochrany přírody vede přehled záchranných stanic a zveřejňuje jej způsobem umožňujícím dálkový přístup.

- a. *V uvedených ustanoveních navrženého § 5 odst. 7 a 8 spatřujeme rozpor v tom, že záchranná stanice musí převzít živočicha, kterého jí předá ten, kdo se živočicha ujal, ale současně v rámci povolení k provozování stanice je určeno, v jakém rozsahu může stanice poskytovat péči. Stanice se tedy nemůže ujmout takového živočicha, pokud by tím překročila rámec povolení.*
- b. *Navrhujeme, aby nebyl v povolení stanoven rozsah péče. Sama stanice by měla mít možnost posoudit, zda má kapacitu a materiální zázemí pro péči o daného živočicha. Současně by ale měl být záchranným stanicím uložena povinnost živočicha převzít a zajistit jeho umístění v jiné stanici. Není přijatelné, aby byl živočich ponechán sám sobě nebo aby byla péče ponechána na osobě, která se ho ujala.*
- c. *Pro proces vydávání povolení by mělo být zdůrazněno, že provozovatel záchranné stanice musí prokázat, že splňuje podmínky podle § 14b zákona č. 246/1992 Sb., a to sám nebo jiná fyzická osoba, která bude dané činnosti pro něj vykonávat, zejména musí prokázat, že má osvědčení požadované podle § 14b zákona č. 246/1992 Sb.*
- d. *V § 5 odst. 8 by měla 4. věta znít takto: Označení „záchranná stanice pro živočichy“ nebo „záchranná stanice“ může používat pouze ten, kdo je držitelem platného povolení provozování stanice. Nebylo by jistě vhodné, kdyby se pro jiná zařízení, která by nesplňovala podmínky podle zákona č. 114/1992 Sb. a zákona č. 246/1992 Sb. používal pojem záchranná stanice. Vedle toho je otázka, zda by se vůbec v názvu měl objevit termín „pro živočichy“, a to proto, že zákon č. 246/1992 Sb., který se také zabývá úpravou této otázky vůbec pojem živočich neužívá a místo něj používá pojem zvíře.*
- e. *Vedle toho navržené ustanovení v odst. 1 požaduje, aby se při péči o živočichy dočasně neschopné přežít ve volné přírodě postupovalo tak, aby u nich nedošlo k takovým tělesným změnám nebo změnám návyků a chování, které by následně znemožnily jejich návrat do přírody a zapojení do volně žijící populace. Je otázkou, co znamená věta „je nutné postupovat tak, aby u nich nedošlo k takovým tělesným změnám nebo změnám návyků a chování, které by následně znemožnily jejich návrat do přírody a zapojení do volně žijící populace“. Zejména je nejasné, jak se od sebe liší „změny návyků“ a „změny chování“.*
- f. *Podmínky péče ale současně určuje také navržené ustanovení § 14b zákona o ochraně zvířat proti týrání. Je možné, že se v těchto bodech budou oba předpisy, resp. aplikační praxe rozcházet.*
- g. *Dále dáváme ke zvážení podmínku souhlasu Ministerstva životního prostředí, který si musí vyžádat orgán ochrany přírody k vydání rozhodnutí. Takový postup je zbytečnou byrokratickou zátěží (vzhledem k tomu, že v současnosti jsou kompetence k povolení stanice svěřeny Správám NP, Agentuře a krajům).*
- h. *V § 5 je upraven proces povolování záchranné stanice. Ta může být provozována na základě rozhodnutí o povolení provozování stanice. V § 5 odst. 8 by mělo být, s ohledem na další text, slova „rozhodnutí orgánu ochrany přírody o povolení provozu stanice“ nahrazeno slovy „rozhodnutí orgánu ochrany přírody k povolení provozu stanice“ a za nimi by mělo být uvedeno (dále jen „povolení k provozování stanice“). Na základě této změny bude třeba celý text správně opravit.*

Orgán ochrany přírody může rozhodnout o odnětí povolení k provozování stanice, pokud osoba provozující stanici porušuje právní předpisy v oblasti ochrany přírody. Povolení zaniká smrtí nebo zánikem osoby provozující stanici.

- i. *V návrhu není řešeno na koho přejdou práva povinnosti záchranné stanice (zejména péče o živočichy).*

Osoba provozující stanici je povinna hlásit orgánu ochrany přírody změny důležité pro vydání nebo používání povolení.

Tato formulace je vágní. Není vůbec zřejmé, jaké všechny změny a v jaké lhůtě je třeba ohlašovat, ledaže by na tuto obecně stanovenou povinnost navazoval prováděcí právní předpis zmíněný v odst. 11 tohoto ustanovení a stanovil podrobnosti.

Ministerstvo životního prostředí stanoví prováděcím právním předpisem bližší podmínky pro držení živočichů v záchranných stanicích, zejména s ohledem na možnost zapojení těchto živočichů zpět do volně žijících populací.

Navržená právní úprava neřeší problematiku financování záchranných stanic a neodstraňuje stávající problémy (např. žádosti o výjimky u krátkodobých chovů, komplikuje se vypouštění zvířat do přírody...), které praxe podobným zařízením přináší.

2) k § 4 odst. 3

Upozorňujeme na to, že z procesního hlediska není možné, aby bylo závazné stanovisko orgánu ochrany přírody k lesním hospodářským plánům (dále „LHP“) vydáváno jako závazné stanovisko podle § 149 správního řádu, protože nepodmiňuje žádné další rozhodnutí. Mělo by se však vydávat v kvazi správním řízení (při respektování ustanovení § 2 až § 8 správního řádu, za přiměřeného použití části druhé a třetí SR a v případě neexistence odchylné úpravy i §§ 155 – 158). Závazné stanovisko k LHP by se mělo vydávat v kvazi správním řízení také proto, že v opačném případě by byli ostatní potenciální účastníci vyloučeni z přípravy a schvalování LHP (protože nebude zahájeno již žádné další/navazující řízení, ve kterém by se vydávalo rozhodnutí).

Proces LHP upravuje lesní zákon (č. 289/1995 Sb.), a to v § 27. Vlastník lesa, který je povinen hospodařit podle plánu, je povinen předložit návrh plánu ke schválení orgánu státní správy lesů. Pokud orgán státní správy lesů předložený plán neschválí, je vlastník lesa povinen ve lhůtě stanovené orgánem státní správy lesů předložit upravený návrh plánu nebo do 30 dnů od doručení vyrozumění o neschválení plánu podat u tohoto orgánu písemné námítky. O námítkách rozhodne nadřízený orgán státní správy lesů do 30 dnů. Neuzná-li námítky, stanoví současně lhůtu pro předložení upraveného návrhu plánu orgánu státní správy lesů. Orgán státní správy lesů plán schválí, pokud není v rozporu s tímto zákonem a ostatními právními předpisy. Na řízení o schvalování plánů nebo povolování jejich změn se nevztahují obecné předpisy o správním řízení, s výjimkou rozhodování o námítkách podle odstavce 3. V řízení o námítkách je účastníkem vlastník lesa a zpracovatel plánu.

Ke schválení LHP je nezbytné závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Podle důvodové zprávy se jedná o závazné stanovisko podle § 149 správního řádu. Přitom podle důvodové zprávy toto závazné stanovisko nezakládá práva nebo povinnosti jmenovitě určené osobě, ale je pouze závaznou směrnicí pro následný úkon, který teprve tato práva a povinnosti zakládá. Tímto úkonem je schválení LHP. Z důvodové zprávy dále vyplývá, že díky extenzivnímu výkladu můžeme dospět k závěru, že ačkoli je podle správního řádu stanovisko závazné pro výrokovou část rozhodnutí, nemusí být tímto navazujícím úkonem čistě rozhodnutí jako takové, ale úkon může mít i jinou formu, pokud má přímé právní účinky vůči dotčeným osobám. V důvodové zprávě se dokonce dovozuje, že schválení LHP je řízením sui genesis, kdy schválení LHP je rozhodnutím s právními

účinky pro vlastníka, proti kterému jako opravný prostředek lze podat námitky. Takového kvazi správního řízení, resp. správního řízení sui generis, by se měly také účastnit další potenciální účastníci. Přitom ale, jak je uvedeno výše, se řízení o námitkách mohou účastnit jenom vlastníka lesa a zpracovatel LHP.

Proti tomuto výkladu je třeba uvést několik závažných námitek. Pokud lesní zákon vysloveně stanoví, že se při schvalování LHP nejedná o správní řízení a schválení LHP není rozhodnutím, je obtížné dovozovat, že se o rozhodnutí jedná. Pokud se má jednat o závazné stanovisko, které se vydává podle správního řádu (§ 149), musí být splněny všechny podmínky v tomto ustanovení stanovené. Správní řád ve svém § 149 proceduru vydávání závazných stanovisek v podstatě neupravuje. Pokud tento proces není upraven ani zvláštním předpisem, měly by správní orgány při vydávání závazných stanovisek postupovat podle části čtvrté správního řádu. Ta podle svého nadpisu upravuje vydávání „vyjádření, osvědčení a sdělení.“ Na základě znění § 158 odst. 1, § 177 odst. 2 a § 180 odst. 2 je však nutno dojít k závěru, že se použije pro veškeré postupy a akty správních orgánů, které nesměřují k vydání rozhodnutí nebo jiného samostatně upraveného institutu (zejména usnesení, příkazu, opatření obecné povahy, uzavření veřejnoprávní smlouvy) a které nejsou z působnosti správního řádu vyloučeny.

Ze znění § 154 správního řádu pak vyplývá, že se na tyto vydávání závazných stanovisek „přímo“ vztahují základní zásady činnosti správních orgánů, upravené v §§ 2-8 a speciální pravidla, obsažená v §§ 155-158, pokud ovšem § 149 nebo zvláštní předpis nestanoví jinak. Speciální odchylnou úpravou vůči § 156 je např. § 149 odst. 5, týkající se přezkumného řízení o závazném stanovisku. Dále se „obdobně“ použijí v § 154 vyjmenovaná ustanovení části druhé a třetí zákona (například úprava doručování, zastupování, počítání času atd.) a „přiměřeně“ i další ustanovení tohoto zákona „pokud jsou potřebná.“ Závazná stanoviska se tedy vydávají v kvazi správním řízení.

3) k § 4 odst. 3 - poslední věta:

Upozorňujeme na to, že zcela chybí jakékoliv další ustanovení o dohodě, kterou vlastníka lesa uzavírá s orgánem ochrany přírody a ta obsahuje lesní hospodářské osnovy. Pokud se má i v případě lesních hospodářských osnov jednat o veřejnoprávní smlouvu, je nutné do § 90b odst. 2 věty páté doplnit odkaz na § 4 odst. 3.

V žádném dalším ustanovení navrhovaného znění zákona není tato dohoda upravena; důvodová zpráva k poslední větě § 4 odst. 3 neobsahuje žádné upřesnění a její odkaz na proces schvalování LHP není v tomto směru relevantní. Přitom § 90b odst. 2 (vztah ke správnímu řádu) stanoví, které dohody podle tohoto zákona jsou veřejnoprávními smlouvami (ve smyslu části páté správního řádu).

4) § 8 odstavce 1 a 2 znějí:

(1) Ke kácení dřevin je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, není-li dále stanoveno jinak. Povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin a vyčíslení ekologické újmy vzniklé jejich pokácením. K vyhodnocení významu dřevin a k vyčíslení ekologické újmy zpracuje odborná organizace ochrany přírody písemné vyjádření jako podklad pro rozhodnutí o povolení.

(2) Za závažné důvody pro povolení kácení dřevin podle odstavce 1 lze považovat zpravidla kácení za účelem obnovy produkčních porostů ovocných dřevin nebo při provádění výchovné probírky porostů, kácení z důvodů zdravotních nebo kácení při výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů
6). **Má-li být kácení dřevin povoleno podle odstavce 1 z důvodu výstavby, orgán ochrany**

přírody pečlivě zkoumá rozsah, ve kterém dřeviny kolidují se stavbou nebo jiným využitím území, a omezí povolení pouze na tyto dřeviny. Orgán ochrany přírody zároveň vždy, v rámci dohody se správním orgánem vydávajícím rozhodnutí podle zvláštních předpisů (§ 65), požaduje takové řešení výstavby nebo jiné činnosti, aby byla v co největší míře zachována ochrana dřevin, příp. možnost náhradní výsadby či výsadby dřevin obecně.

Souhlasíme s realizací kácení dřevin rostoucích mimo les, ke kterému žadatel uvádí pěstební či zdravotní důvod, a s řešením kácení jako výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů, tak jak je nyní navrhováno. Ze strany žadatelů a někdy i úřadů byla snaha tyto důvody jako zástupné pro kácení, resp. pro jeho povolení uvádět a vyhnout se tak vedení správního řízení, ve kterém by se zkoumal skutečný stav věci. Návrh zákona v současném znění povolování zjednodušuje – znamená, že se buď ve zvláštních případech nepovoluje (u stromů hrozících pádem, nebo u stromů menšího vzrůstu na pozemcích fyzických osob, kde není na rozdíl od předchozího důvodu třeba ani dodatečného oznámení) anebo se vede správní řízení o vydání povolení ke kácení.

Aby byla navržená změna opravdu systematická a vedla ke skutečnému vyjasnění a nepochybné aplikaci zákona při ochraně dřevin mimo les, navrhujeme výše uvedené znění odstavců 1 a 2.

K odstavci 2

Dalším významným důvodem, tvořícím podstatnou část případů kácení, jsou stavební aktivity v místech rostoucích dřevin. V praxi je stavba či terénní úprava kolidující s existencí stromů dostatečně „závažným“ důvodem, pokud byla formálně umožněna v územně plánovacích dokumentech (obvykle územní plán a plocha s možným využitím pro rozvoj) a povolena podle stavebního zákona (obvykle nejprve územní řízení, příp. i stavební řízení). Ačkoli rozhodnutí o povolení kácení dřevin je zcela nezávislé na těchto řízeních, nezkoumají orgány ochrany přírody závažnost té konkrétní stavební činnosti a rozsahu jejího provedení z hlediska možnosti provedení se zachováním dřevin. Navíc OOP dostatečně nevyužívají svoji pravomoc podle § 65 zákona, kdy mají jako dotčené orgány veřejné správy možnost podobu umístěvané stavby ad. ovlivnit jsou-li v kolizi s ochranou dřevin rostoucích na dotčených pozemcích. Proto navrhujeme za návrh věty první § 8 odst. 2 doplnit povinnost OOP zkoumat možnost zachovat dřeviny a realizovat výstavbu bez kácení nebo kácení v menším rozsahu.

K odstavci 1

Navrhujeme v platném znění § 8 odst. 1, který se týká nutnosti vyhodnotit funkční a estetický význam dřevin doplnit způsob vyčíslení ekologické újmy. Pokud současný návrh zákona směřuje k posílení významu povolování kácení v rámci správního řízení, měl by být vyjasněn rozsah zkoumání skutkového stavu v něm – zjištění významu dřevin. Vzhledem k dosti nevyvážené praxi obecních úřadů, kterým je nyní svěřeno vedení řízení, se domníváme, že je nutné stanovit (v určitých) případech zákonný požadavek na obligatorního písemné vyjádření odborné osoby jako podklad pro povolení ke kácení dřevin a ke stanovení náhradní výsadby. Některé, zejména městské, úřady např. dnes vyžadují stanovisko Agentury ochrany přírody a krajiny, v němž je vyhodnocen funkční a estetický význam dřevin, včetně vyčíslení celospolečenské hodnoty dřevin nezbytné ke stanovení dostatečné náhradní výsadby. Jiné obecní úřady naproti tomu nestanoví ani místní šetření a rozhodnou o kácení (a náhradní výsadbě alespoň „kus za kus“). Proto navrhujeme do § 8 odst. 1 doplnit povinnost požadovat podklad k vyhodnocení významu dřevin a vyčíslení ekologické újmy od příslušné odborné organizace ochrany přírody. V případě příliš velké administrativní náročnosti opatřování těchto podkladů je možné je omezit jen na některé případy, pak by alternativní návrh zněl takto:

„...a vyčíslení ekologické újmy vzniklé jejich pokácením. K vyhodnocení významu dřevin, nejde-li o stromy s velikostí menší, než stanovenou, popřípadě jinou charakteristikou, a k vyčíslení ekologické újmy zpracuje odborná organizace ochrany přírody písemné vyjádření jako podklad pro rozhodnutí o povolení. Tuto velikost, popřípadě jinou charakteristiku stanoví ministerstvo obecně závazným právním předpisem.“

V případě přijetí těchto změn je nutné upravit také působnosti OOP - odborné organizace ochrany přírody, kterou by měla být Státní agentura ochrany přírody a krajiny (v nové terminologii) vzhledem ke svému dostatečnému vybavení, schopnostem a dosavadním zkušenostem. Dále je nutné upravit zmocnění Ministerstva životního prostředí pro přijetí vyhlášky ve vazbě na ustanovení § 79 odst. 4 písm. e).

5) § 9 odstavce 1 až 3 znějí:

(1) Orgán ochrany přírody může ve svém rozhodnutí o povolení kácení dřevin žadateli přiměřenou náhradní výsadbu ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin, **jejíž výši vyčíslil v průběhu řízení**. Současně může uložit následnou péči o dřeviny po nezbytně nutnou dobu, nejvýše však na dobu pěti let.

(2) Náhradní výsadbu podle odstavce 1 lze uložit na pozemcích, které nejsou ve vlastnictví žadatele o kácení, jen s předchozím souhlasem jejich vlastníka. Obce vedou přehled pozemků vhodných pro náhradní výsadbu ve svém územním obvodu po předběžném projednání s jejich vlastníkem, **a to tak, aby byla zastoupena pokud možno všechna katastrální území tvořící všechna zastavěná území obce(a)**. **V případě ukládání náhradní výsadby podle odstavce 1 na pozemky, které nejsou ve vlastnictví žadatele, upřednostní orgán ochrany přírody pozemek, který leží nejbližše pozemku, na kterém kácené dřeviny rostou.**

(3) Pokud orgán ochrany přírody neuloží provedení náhradní výsadby podle odstavce 1, je ten, kdo kácí dřeviny ~~z důvodů výstavby a s~~ na základě povolením orgánu ochrany přírody povinen zaplatit odvod do rozpočtu obce, která jej použije na ~~zlepšení životního prostředí~~ **výsadbu dřevin na pozemcích ve vlastnictví obce, které se zahrnují do zastavěného území obce, případně na pozemcích pro náhradní výsadbu podle odstavce 2**. Ten, kdo kácel dřeviny protiprávně, je povinen zaplatit odvod do Státního fondu životního prostředí České republiky.⁷⁾ Výši odvodů, podmínky pro jejich ukládání i případné prominutí stanoví zvláštní zákon.

6a) § 58 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

K odstavci 1

Z členění § 9 a zároveň z obecné posloupnosti pro náhradu škody vyplývá, že náhradní výsadba ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin má přednost před odvodem do rozpočtu obce. Naše zkušenosti s praxí obecních úřadů, však ukazují, že obce mají problém se stanovováním výše dané újmy. Domníváme se tudíž, že je nutné, aby OOP v rámci řízení o udělení povolení ke kácení dřevin vždy zkoumal, zda ekologická újma vznikla a následně vyčíslil její výši, aniž bude kompenzována postupem dle odst. 1 a ne z hlediska legislativního problematickým odvodem dle odstavce 3. Definice ekologické újmy je obsažena v § 10 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, který však neobsahuje další podrobnější ustanovení. Přesto je v praxi k vyčíslení „celospolečenské hodnoty“ dřevin, resp. k její ztrátě využívána metodika Agentury ochrany přírody

a krajiny ČR „Ohodnocování dřevin rostoucích mimo les“ (novelizovaná v roce 2005 Českým svazem ochránců přírody).

Totéž platí i o ukládání sankční náhradní výsadby podle odstavce 4.

K odstavci 2:

Navrhujeme stanovit bližší podmínky přehledu o vhodných pozemcích pro provádění náhradní výsadby. Je nutné, aby v něm byla zastoupena pokud možno všechna katastrální území. Zároveň je také nezbytné stanovit požadavek, aby byla náhradní výstavba provedena co nejbližší pozemku, na kterém vykácené dřeviny stály. V praxi totiž dochází jednak k případům, kdy obce neukládají náhradní výsadbu pro údajný nedostatek vhodných pozemků a jednak k případům mizení zeleně z centra a přesouvání na okraj, kde není takový tlak vlastníků, tlak na rozvoj dopravy, parkování apod. Domníváme se, že kompetence obce k vedení přehledu je vykonávána v přenesené působnosti (viz. analogicky ustanovení § 63 odst. 1 věta druhá ve vztahu k § 76 odst. 1 písmeno b) - tj. je kompetencí obecního úřadu a je nutné v tomto smyslu novelizovat (doplnit) i § 76 odst. 1.

K odstavci 3:

Dále upozorňujeme, že je nutné ve zvláštním zákoně stanovit výši odvodů, podmínky pro jejich ukládání i jejich případné prominutí. Žádný zvláštní zákon tyto podmínky neupravuje, co vede k tomu, že celé ustanovení odstavce 3 (tj. možnost platit odvody) se stává obsoletním. Současně při nedůsledném respektování odstavce 1 (viz. výše) vede k tomu, že v praxi nebývá realizována ani jedna z možností nápravy újmy vzniklé kácením dřevin. Přitom je z formulace tohoto paragrafu zřejmé, že je nutné důsledně realizovat jednu z možností.

Ze stejného důvodu bývá v případě protiprávního kácení ukládána jenom pokuta za přestupek dle § 87, resp. § 88, i když zákon požaduje nápravu buď uložením náhradní výsadby (v praxi nevyužíváno pro obtížnou vynutitelnost), anebo povinnost platit i speciální odvod nad rámec pokuty ukládané v přestupkovém řízení (obsoletní).

6) k § 12 odst. 4

Nyní zní: "Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody^{9a)}."

Bylo by vhodné, aby toto dohadování probíhalo za účasti dotčené veřejnosti, neboť do doby vzniku nových, takto "dohodnutých" územních plánů má veřejnost šanci podílet se na řízení o zásazích do krajinného rázu ve správním řízení o souhlasu. Nyní, když budou dohadovány podmínky v procesu pořizování, tak to nebude součástí "procesu" ve které se veřejnost může nějak vyjádřit (natož, aby měla procesní práva)

Dalším možné řešení by bylo, kdyby tato dohoda spočívala ve vydání souhlasu s ÚPn z hlediska ochrany krajinného rázu s tím, že tento souhlas by byl vydáván ve správním řízení. To se nám jeví složité z procesního hlediska. Jinou variantou je vypustit tu větu o vyloučení posuzování krajinného rázu v území, kde je to dohodnuto v územním plánu. Domníváme se, že navzdory velkému odporu na který by vypuštění tohoto ustanovení narazilo, je nutné zabezpečit efektivní účast veřejnosti a legislativní čistotu.

7) v § 16 odst. 2 se písmeno b) vypouští a dosavadní písmena c) a d) se označují jako písmena b) a c)

Omezení vstupu mimo značené turistické stezky v prvních zónách může orgán ochrany přírody řešit (a také řeší) v návštěvním řádu (§ 19) tak, aby bylo omezení pohybu návštěvníků přizpůsobeno podmínkám daného národního parku, respektive konkrétní lokality. V některých případech přitom není striktní omezení pohybu návštěvníků mimo turistické cesty v prvních zónách nezbytné nebo může být i kontraproduktivní – například v případě rozšíření prvních zón v NP Šumava na připravovaných asi 20 % území. Navrhujeme písmeno b) § 16 odstavce 2 zcela vypustit, protože jej považujeme za zbytečně duplicitní a v některých případech příliš omezující. Rovněž omezuje pružné stanovení podmínek ochrany přírody zejména ve vazbě na výše uvedený § 19 zákona.

8) v § 20 odst. 2 zní:

“(2) Členy rady jsou delegovaní zástupci obcí, **krajů** a v horských oblastech zástupci Horské služby, na jejichž území se národní park a jeho ochranné pásmo rozkládá. Další členy rady jmenuje orgán ochrany přírody národního parku z nejvýznamnějších právnických a fyzických osob s podnikatelskou činností na území národního parku, zejména z oblasti lesnictví, zemědělství, obchodu a cestovního ruchu, odborníků z vědeckých a odborných pracovišť, **občanských sdružení, jejichž hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny**, popřípadě z jiných orgánů státní správy.“

Rada národního parku je bezesporu orgánem, kde jsou zastoupení představitelé samospráv, odborníků a nejvýznamnějších zájmových skupin v oblasti – nejčastěji podnikatelů a ekologických organizací. Možnost, aby v ní byli i zástupci příslušných krajských úřadů a ekologických nevládních organizací však ve stávajícím znění není uvedena. Dosavadní znění jí nevylučuje, ale přímo neuvádí. Přesto tyto osoby ve všech radách národních parků až dosud členy byly. Stanovisko Katedry práva životního prostředí Právnické fakulty UK k platnému znění § 20 zákona v letošním roce ovšem zpochybnilo legitimitu zástupců krajů a ekologických nevládních organizací v radách národních parků. Proto je potřebné jej uvést do souladu s posláním rad národních parků i dosavadní praxí.

Pro občanská sdružení navrhujeme použít formulaci, která je zavedena v § 70 zákona.

9) v § 26 odst. 1 písmeno c) zní:

„c) vjíždět a setrvávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo **silnice a místní** komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody, kromě vjezdu a setrvávání vozidel orgánů státní správy, vozidel potřebných pro lesní a zemědělské hospodaření, pro správu vodních toků a vodních děl, obranu státu a ochranu státních hranic, požární ochranu a zdravotní a veterinární službu“

Nový návrh zákona mění ustanovení § 26 odst. 1 písmeno c). Rozšiřuje se okruh komunikací, na které je povolen vjezd na území CHKO, aniž by bylo třeba žádat o výjimku ze zákazu. Podle důvodové zprávy je tato změna způsobena tím, že současný stav nevyhovuje potřebám praxe a je to zdůvodněno skutečností, že při jazykovém výkladu by nebyl povolen vjezd ani na dálnice. Když pomineme skutečnost, že dálnice nebývají zpravidla součástí CHKO a tudíž k vjezdu na ně nebude třeba žádat o výjimku, musí být zdůrazněno, že mezi pozemní komunikace patří podle § 2 odst. 2 písm. d) zákona č. 13/1997 Sb. také účelové komunikace. Toto ustanovení tedy umožňuje, aby se na území CHKO jezdilo i po účelových komunikacích zcela bez jakéhokoli zákazu. Je třeba, aby ustanovení v tomto bodě novelizováno nebylo.

10) v § 43 se odst. 2 **zrušuje**.

Z navrhovaného znění zákona není vůbec jasné, na základě jaké kompetence má být krajský úřad dotčeným orgánem státní správy a jaký veřejný zájem má přitom hájit. Z tohoto důvodu navrhuje odstavec 2 z navrhovaného znění § 43 vypustit.

11) K § 45a a následující – soustava Natura 2000

V současné době se lokalitám soustavy Natura 2000 poskytuje buď smluvní ochrana – pak jde o chráněné území sui generis (ale nejde o zvláště chráněné území se smyslu tohoto zákon) nebo je lokalita vyhlášena podle stávajícího § 45c za zvláště chráněné území. Fakultativně pak může být uzavřena písemná dohoda podle § 68 odst. 2 k provádění péče o pozemky v nich.

Soustava Natura 2000 by měla podle předkládaného návrhu zákona zaznamenat mnoho změn. Jedná se zejména o způsob ochrany evropsky významných lokalit (dále „EVL“). Dle navrhovaného znění se EVL již nemusí chránit tak, že se buď vyhlásí za zvláště chráněné území nebo bude vytvořena smluvní ochrana. Daná lokalita by se měla pouze vyhlásit za EVL (pokud bude zařazena do evropského seznamu), a to nařízením vlády do 90 dnů od účinnosti příslušného rozhodnutí Komise. Rozsah ochrany obsahuje § 45c odst. 2. Ochrana je těmto lokalitám poskytnuta prostřednictvím ustanovení § 45h a 45i zákona o ochraně přírody a krajiny.

V § 45 odstavec 2 zní:

„Evropsky významné lokality vyhlášené podle odstavce 1 jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení evropsky významných stanovišť anebo evropsky významných druhů, vyžadujících územní ochranu, tvořících jejich předmět ochrany a aby nebyla narušena jejich celistvost. Tím nejsou dotčeny § 45h a § 45i.“

Navrhujeme, aby text za druhou větou tohoto ustanovení byl vypuštěn až po předposlední větu. Hodnocení vlivů na EVL je upraveno v § 45h a § 45i a navržený text je nejen ve vztahu k těmto ustanovením nekonzistentní, ale navíc je také v rozporu s příslušnou směrnicí ES (směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.).

K § 45 odst. 4 písmeno c)

Z textu tohoto ustanovení není zcela zřejmé, že dosavadní ochrana pro lokality, které již tvoří ELV bude zachována. Dáváme ke zvážení, aby toto bylo doplněno.

Nové znění § 45 odst. 4 písm. c) nejednoznačně definuje vztah ELV k současné úrovni ochrany v daném území. Je nutné, aby toto ustanovení stanovilo, že pro stávající a již vyhlášené ELV bude zachována jejich úroveň ochrany, která je jim poskytnuta jako zvláště chráněným územím (ledaže by jim měla být poskytnuta ochrana vyšší). Nový postup pro vyhlášení ELV podle § 45c se může v každém případě týkat pouze nově vyhlášených lokalit (pokud není jejich ochrana zajištěna smluvně).

K § 45h

V § 45h odst. 1 by měla být reflektována navrhovaná právní úprava a kromě plánů péče by měly být zmíněny také zásady hospodaření podle navrhovaného § 45c odst. 3 které se mají nově zpracovávat. V opačném případě by se zřejmě musely posuzovat v běžném procesu hodnocení vlivů na soustavu Natura jako plány. Jinou variantou by bylo, aby byly hodnoceny podobným způsobem, který je navrhován pro LHP.

V § 45i odst. 2 předposlední věta se slova „alespoň zmírnit“ nahrazují slovy „tento vliv minimalizovat“.

Z hlediska příslušné směrnice ES je nutné umožnit realizaci koncepcí a záměrů s co možná nejnižšími vlivy na území soustavy NATURA 2000. Z tohoto důvodu je stanovena i povinnost zpracovávat variantní řešení. Navrhujeme, aby byl požadavek na variantní řešení zpřísněn a požadoval maximální zmírnění negativních vlivů na tato území tj. jejich minimalizování.

V § 45i odst. 9 věta první se vypouští slovo „významný“

Navrhované znění tohoto ustanovení je v tomto bodě rozšiřující oproti současnému znění zákona, neboť počítá s možností, aby byly povolovány koncepce a záměry s významným negativním vlivem na ELV nebo PO resp. výklad tohoto ustanovení může vést k tomu, že se bude povinnost schvalovat variantu s nejmenším negativním vlivem uplatňovat jen v případech, kdy posouzení prokáže významné negativní vlivy. Podstatou námitek evropské Komise je, že může dojít k povolení záměru s negativním vlivem a nejsou přitom stanovena kompenzační opatření. Řešení navržené ministerstvem přitom opětovně vytváří případy, kdy k tomuto vytýkanému stavu bude docházet. A to dokonce velmi často. V případě, že by zákon platil i s tímto vágním pojmem došlo by k tomu, že v případě negativního vlivu, který však není "významný", neuplatnila by se následná právní ochrana mající za cíl omezit negativní vliv, popřípadě jej kompenzovat. Ministerský návrh by vedl k tomu, že ve všech případech menšího než "významného" vlivu by ani nemohla být ukládána kompenzační opatření (chyběla by k tomu kompetence) a přitom by byl povolen záměr s negativním vlivem — tedy opět by nastávala situace vytýkaná komisí.

Toto nelze připustit jak pro nesoulad s evropským právem tak také proto, že v české právní kultuře a při finanční závislosti autorizovaných osob (a jejich neodvolatelnosti) na investorech by se brzy ukázalo, že vlastně žádný zásah nemá "významný" negativní vliv — příkladem může být tvrzení CHKO České Středohoří (potvrzené MŽP, jako odvolacím orgánem) že výstavba a provoz dálnice D8 nemá "žádný" vliv na naturové území "Lovoš".

Dále by bylo by vhodnější místo slova „realizace“ použít slovo „zajištění“ nebo termín s obdobným významem.

Navrhované znění totiž umožňuje schválit koncepci nebo záměr až po uložení a realizaci kompenzačních opatření. Je otázkou zda bude tato podmínka vždy splnitelná. Vhodnější by bylo, kdyby bylo možné koncepci nebo záměr schválit už po uložení a zajištění kompenzačních opatření. Kompenzační opatření sice mohou být realizována také v jiné lokalitě než v té, která má být dotčená záměrem nebo koncepcí. Pokud by však měla být realizována v dotčené lokalitě, a to ještě před realizací záměru nebo koncepce, mohla by být provedená kompenzační opatření uskutečněním záměru nebo koncepce opět zmařena. Termín zajištění se navíc používá také v § 45i odst. 11 zákona.

Vedle toho souvisí s novelizací zákona č. 114/1992 Sb. otázka, jak by se mělo, pokud návrh zákona nabude účinnosti, postupovat vůči územně plánovací dokumentaci. Bude zde platit princip speciality mezi stavebním zákonem a zákonem č. 114/1992 Sb. a uplatní se postup podle zákona č. 114/1992 Sb.

12) v § 45c odst. 4 zní:

"(4) K zajištění udržení dobrého stavu evropských stanovišť nebo evropsky významných druhů, které jsou předmětem ochrany evropsky významných lokalit, nebo z důvodů uvedených v části třetí zákona, je území evropsky významných lokalit nebo jejich části vyhlášováno za zvláště chráněná území nebo se na něm zřizují smluvně chráněná území podle § 39. Za účelem udržení dobrého stavu předmětu ochrany evropsky významných lokalit stanoví vláda na návrh ministerstva u takových evropsky významných lokalit nebo jejich částí, které dosud nejsou zvláště chráněny podle části třetí zákona, v nařízení vydaném podle § 45a odst. 2 kategorie zvláště chráněných území, ve kterých je vyhlásí příslušné orgány ochrany přírody k zajištění jejich přísnější ochrany, pokud nebude jejich ochrana zajištěna smluvně podle § 39."

Z ministerstvem životního prostředí navrženého znění ustanovení odst. 4 vyplývá, že k ochraně evropsky významného stanoviště nebo evropsky významných druhů není nutno vyhlásit ani zvláště chráněné území a ani zajistit jejich smluvní ochranu a tudíž postačí pouze ochrana podle odst. 2. Nelze dopustit, aby vzniklo toto kvazi-chráněné území, které má "základní ochranné podmínky" definovány jednou větou a o zcela vágním obsahu s tím, že udělování výjimek z nich není naopak obsahově omezeno (viz 2. a 3 větu odstavce 2 tohoto ustanovení). Takto vágní ochrana by byla možná snad jen jako přechodná, návrh zákona ji však umožňuje jako trvalou.

13) v § 45i odst. 1 se v první větě slova "předložit orgánu ochrany přírody ke stanovisku, zda může" nahrazují slovy "předložit orgánu ochrany přírody k vydání stanoviska, zda může"

Tato úprava je zvolena z důvodu jazykové vhodnosti .

14) V § 49 odstavec 2 zní:

„V případě běžného obhospodařování pozemků s výskytem těchto rostlin mohou orgány ochrany přírody o způsobu hospodaření s vlastníkem nebo nájemcem uzavřít dohodu. Pokud orgán ochrany přírody při uzavření dohody prověří, že neexistuje jiné uspokojivé řešení a že uzavření dohody neohrozí udržení populace daného druhu a u evropsky významných druhů to nebude v rozporu s požadavky příznivého stavu z hlediska ochrany daného druhu, nahrazuje tato dohoda výjimku podle § 56 zákona. Tato dohoda může být uzavřena pouze při splnění všech podmínek, které § 56 zákona ukládá.“

Navrhujeme doplnit slova „a že uzavření smlouvy“, které dávají smysl celému ustanovení. Zároveň navrhujeme vložit do tohoto ustanovení větu, která by zabezpečila, že § 56 nebude v praxi obcházen uzavíráním dohody podle tohoto ustavení, neboť ta bude umožňovat méně přísný postup.

15) v § 52 nadpis zní: **Péče o zvláště chráněné živočichy a rostliny**

Navrhujeme doplnit nadpis tohoto ustanovení o slova "a rostliny. Takto doplněný nadpis bude lépe odpovídat obsahu paragrafu.

16) V § 52 odst. 1 věta první se slovo „může“ vypouští a slovo „zajišťovat“ nahrazuje slovem „zajišťuje“.

Zajišťování záchranných programů k ochraně zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů by nemělo být dáno Ministerstvu životního prostředí ke správnému uvážení, naopak by mu mělo být

uloženo jako povinnost. Z hlediska důležitosti ochrany zvláště chráněných druhů je uložení takové povinnosti nezbytné.

17) § 54 odst. 6 — možnost zneužívat protahování řízení chovatelem

V tomto ustanovení je řečeno, že "...Zákaz držení uvedený v § 5a odst. 1 písm. e) a § 50 odst. 2 tohoto zákona se po dobu stanovenou pro podání žádosti o osvědčení v případech podle věty první tohoto odstavce a po dobu od podání žádosti do vydání osvědčení na živočichy odchované v lidské péči nevztahuje." Chovatel, který bude mít jedince u kterého bude vědět, že nebude schopen získat osvědčení, požádá o jeho vydání, ale nedoplní všechny nezbytné podklady, řízení bude přerušeno (jakou stanoví orgán ochrany přírody lhůtu?) a chovatel tak bude x měsíců či let držet jedince bez toho, že by se na něj vztahovaly zákazy a to přesto, že se bude jednat o jedince, na kterého nemůže získat osvědčení.

Je potřeba doplnit, že lhůtu na doplnění žádosti lze stanovit maximálně v délce 30 (60) dní a pak že má správní orgán povinnost zastavit řízení (s tím, že u tohoto konkrétního jedince se bude jednat o *res iudicata*).

18) v § 56 odst. 3 se poslední věta nahrazuje:

„Výjimku lze udělit tehdy, neexistuje-li žádné uspokojivé řešení a udělení výjimky neohrozí udržení populace daného druhu. U evropsky významných druhů lze výjimku udělit tehdy, pokud neexistuje žádné uspokojivé řešení a populace příslušného druhu budou přetrvávat navzdory udělené výjimce ve svém přirozeném stanovišti/ biotopu bez negativního ovlivnění v příznivém stavu z hlediska jejich ochrany.“

Navrhovaná změna plně odpovídá ustanovení článku 16 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

19) § 56 odst. 4 písm. b) ve vazbě na § 5b odst. 2 - termín "**malé množství**"

Chybí definice termínu „malé množství“. Zajímají nás zkušenosti s uplatňováním ustanovení § 5b odst. 2.

20) v § 56 odst. 6 zní:

„V zájmu ochrany přírody dle odst. 1 mohou orgány ochrany přírody k zajišťování činností podle odst. 3 písm. b), c) a d) uzavírat dohody s fyzickými i právními osobami. Pokud orgán ochrany přírody při uzavření dohody prověří, že neexistuje žádné uspokojivé řešení, udělení výjimky neohrozí udržení populace daného druhu. U evropsky významných druhů lze výjimku udělit tehdy, pokud neexistuje žádné uspokojivé řešení a populace příslušného druhu budou přetrvávat navzdory udělené výjimce ve svém přirozeném stanovišti/ biotopu bez negativního ovlivnění v příznivém stavu z hlediska jejich ochrany.“

Viz připomínka k bodu 18.

21) v § 70 odst. 2 zní:

„(2) Občanské sdružení nebo jeho organizační jednotka, jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny (dále jen „občanské sdružení“) je oprávněno, pokud má právní subjektivitu, požadovat u příslušných orgánů státní správy, aby bylo předem informováno o všech zamýšlených zásazích, **zahajovaných jednáních o veřejnoprávních smlouvách** a zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona. Tato žádost je platná jeden rok ode dne jejího podání, lze jí podávat opakovaně. Musí být věcně a místně specifikována.

³⁾ § 159 a následující zákona č. 200/2004 Sb."

S ohledem na právní jistotu by bylo vhodné upravit v právu na informování i informování o zahájení jednání směřujícího k uzavření veřejnoprávní smlouvy.

22) v § 70 odst. 3 zní:

"(3) Občanské sdružení je oprávněno za podmínek a v případech podle odstavce 2 účastnit se správního řízení, **jiného správního postupu nebo jednání o uzavření veřejnoprávní smlouvy**, pokud oznámí svou účast písemně do osmi dnů ode dne, kdy mu bylo příslušným správním orgánem zahájení řízení oznámeno; **v případě, že je vedeno správní řízení**, má postavení účastníka řízení.³⁵⁾

Občanské sdružení je v těchto případech dotčeno v právu na příznivé životní prostředí. Dnem sdělení informace o zahájení řízení, **jiného správního postupu nebo jednání o uzavření veřejnoprávní smlouvy** se rozumí den doručení jejího písemného vyhotovení nebo ~~první den jejího zveřejnění~~ den doručení v případě jejího doručování veřejnou vyhláškou ³⁾).

³⁾ § 25 zákona č. 200/2004 Sb."

Současná znění § 70 odst. 3 je "zastaralé" neboť nereflektuje změnu ke které došlo v souvislosti s přijetím nového správního řádu a zejména stavebního zákona --- skutečnost, že mnoho dřívějších správních řízení vedoucích k vydání rozhodnutí dnes není správním řízením, ale jiným správním postupem a že navíc anebo že vydání správního rozhodnutí (či jiného aktu) může být nahrazeno uzavřením veřejnoprávní smlouvy. Navrhujeme proto změnit text § 70 odst. 3 tak, aby na tuto změnu reagoval.

K navrženému prohlášení o dotčenosti práva na příznivé životní prostředí.

K tomuto závěru je nyní nutno docházet výkladem s odkazem na ústavní pořádek, právo na soudní ochranu a spravedlivý proces což není pro většinu adresátů práva ani snadné a ani přehledné. Považujeme za vhodné, aby toto bylo stanoveno výslovně a nebylo nutno toto dotčení dovozovat jen z výkladu — výrazně se tím posílí právní jistota jak u občanů tak i u správních úřadů.

Podle Čl. 35 odst. 1 Listiny základních práv a svobod má každý občan právo na příznivé životní prostředí. Dle odst.1 cit. ustanovení má každý právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů a dle odst. 3 nesmí nikdo při výkonu svých práv ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem.

Ústavní pořádek dále dává každému právo na spravedlivý proces při a přístup k soudu ochraně při obraně jeho hmotných práv (tj. i k obraně práva na příznivé životní prostředí).

Podle ustanovení § 70 odst.1 se ochrana přírody uskutečňuje "za přímé účasti občanů, prostřednictvím jejich občanských sdružení..." na což navazují ustanovení následujících odstavců 2 a 3 § 70 zakládajících možnost občanských sdružení stát se účastníky správních řízení (dotýkajících se zájmů ochrany přírody a krajiny). Zákon naopak nekonstruuje takto účast jednotlivých občanů

(fyzických osob) v těchto řízeních. Zákon 114/1992 Sb. tak k ochraně hmotného práva na příznivé životní prostředí, které mají jednotlivé fyzické osoby, dává přístup do správních řízení a v nich procesní práva za tím účelem založeným občanským sdružením. Jestliže se tedy v této zákonné konstrukci nemá ztratit vlastní ochrana hmotného práva na příznivé životní prostředí, je nutno dovodit, že touto konstrukcí je na občanské sdružení přeneseno právě i toto hmotné právo na příznivé životní prostředí.

Takto to platí i pro domáhání se soudní ochrany před zásahem do hmotného práva na příznivé životní prostředí. Jelikož podmínkou podání správní žaloby je účast v řízení (a využití řádných opravných prostředků), která je zákonem konstruována jen pro občanská sdružení - právnické osoby - byl by výklad, podle kterého

"na občanské sdružení není přeneseno/rozšířeno hmotné právo na příznivé životní prostředí (tudíž se nemůže domáhat ochrany před zásahem do něj), přičemž fyzické osoby, které toto hmotné právo mají, zase vůbec nemohou žalobou žádat o soudní ochranu, neboť se neúčastnily správního řízení, výkladem vedoucím k popření práva na soudní ochranu a spravedlivý proces při obraně hmotného práva na příznivé životní prostředí.

Nutným východiskem (v situaci, kdy zákon výslovně nekonstruuje účast fyzických osob v řízeních ve věcech ochrany přírody a krajiny a naopak uvádí, že se občané účastní "prostřednictvím jejich sdružení") tedy je uznání, že touto zákonnou konstrukcí je na občanské sdružení přeneseno/rozšířeno hmotné právo na příznivé životní prostředí a že se takové sdružení může domáhat u soudu ochrany před zásahem do tohoto práva.

23) § 76 zní:

(1) Obecní úřady

a) vedou přehled pozemků vhodných pro náhradní výsadbu ve svém správním obvodu podle § 9 odst. 2,

b) vedou přehled o veřejně přístupných účelových komunikacích, stezkách a pěšinách ve svém správním obvodu podle § 63 odst. 1.

(2) Pověřené obecní úřady s výjimkou území národních parků, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek, přírodních rezervací a přírodních památek nebo ochranných pásem těchto zvláště chráněných území povolují kácení dřevin rostoucích mimo les podle § 8, ukládají náhradní výsadbu podle § 9.

(3) K povolení kácení dřevin podle § 8, včetně uložení náhradní výsadby podle § 9 za jejich pokácení, rostoucích na pozemcích ve vlastnictví obce s pověřeným obecním úřadem, je příslušný pověřený obecní úřad sousedící se správním obvodem tohoto pověřeného obecního úřadu (dále jen „sousedící úřad“). Sousedící úřad určí usnesením krajský úřad, který by byl příslušný rozhodnout o odvolání proti povolení kácení dřevin podle § 8, na základě žádosti obce s pověřeným obecním úřadem, jakožto vlastníka pozemku, na kterém dřeviny rostou.

(4) Magistráty statutárních měst³⁸⁾ vykonávají státní správu v ochraně přírody v rozsahu svěřeném obecním úřadům, pověřeným obecním úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností (§ 76 a 77).

(5) Na území hlavního města Prahy vykonává Magistrát hlavního města Prahy státní správu v ochraně přírody v rozsahu svěřeném obecním úřadům obcí s rozšířenou působností podle § 77 s výjimkou § 77 odst. 1 písm. g), n), p), q) a t) a krajům podle § 78a, pokud ji Statutem hlavního města Prahy nesvěří městským částem.³⁹⁾

(6) Na území hlavního města Prahy³⁹⁾ vykonávají úřady městských částí^{39a)} státní správu v ochraně přírody

- a) v rozsahu svěřeném obecnímu úřadu podle § 76 odst. 1 a **pověřenému obecnímu úřadu podle § 76 odst. 2,**
- b) svěřenou obecním úřadům obcí s rozšířenou působností v rozsahu ustanovení § 77 odst. 1 písm. g), n), p), q) a t),
- c) v dalších věcech, které jsou jim svěřeny Statutem hlavního města Prahy³⁹⁾.“

Sdružení Arnika sleduje praxi při povolování kácení dřevin rostoucích mimo les a v roce 2004 shodně s Českou inspekcí životního prostředí upozornila na nedostatky při vedení řízení o povolování kácení dřevin (vady formálně právní - vedení řízení, vydávání rozhodnutí; vady věcné - vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin, vyhodnocení závažnosti důvodů pro kácení, ukládání náhradní výsadby, časová podmínka kácení „v období vegetačního klidu“; pochybnost o nepodjatosti pracovníků obecních úřadů).

Domníváme se, že jsou vadná rozhodnutí, resp. porušování zákona v části ochrany dřevin, způsobena mj. neodborností úředníků malých obcí „prvního“ typu, jejichž obecní úřady často tvoří pouze starosta a místostarosta (a kromě nakládání s odpady úřady žádnou agendu v oblasti životního prostředí nevedou, nevedou ani jiná správní řízení). Dlouhodobá praxe (stejně kompetence obecních úřadů od účinnosti zákona v roce 1992), vedení nadřízenými orgány, ani možnosti metodického vedení samotného Ministerstva životního prostředí nevedly k výraznějšímu zlepšení v této oblasti. Problematika kácení dřevin rostoucích mimo les představuje v činnosti oddělení ochrany přírody ČIŽP dlouhodobě oblast s největším počtem kontrol a následných sankčních řízení (zhruba 80 % všech pokutových rozhodnutí ČIŽP na úseku ochrany přírody a krajiny se týká porušení povinností v ochraně dřevin) a naopak vykazuje trvale narůstající trend. To potvrzuje i zima roku 2006/2007, kdy bylo zaznamenáno nejen velké množství nezákonných pokusů o kácení jakožto výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů, ale především jako potvrzení nevyužívání či neznalosti oprávnění obcí kácení v těchto případech omezit či zakázat (§ 8 odst. 2 zákona v platném znění).

Návrh způsobí navýšení agendy pověřených obecních úřadů, což ovšem vzhledem k poměru obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí prvního typu, není zvýšení v řádech, byť zřejmě významné. V tomto případě ovšem odůvodnitelné ochranou cenného statku jako jsou vzrostlé, někdy staleté dřeviny rostoucí mimo les.

K odst. 3

V předchozích odstavcích navržené přesunutí kompetencí obecních úřadů bude řešit především formální pochybení při vedení správních řízení o vydání povolení ke kácení nebo nicotná povolení. V tomto bodě navržená změna by měla pokrýt případy, kdy by pověřený obecní úřad či obecní úřad obce s rozšířenou působností povoloval kácení dřevin na pozemcích ve vlastnictví „své“ obce. V daném případě totiž vzniká silná pochybnost o nepodjatosti pracovníků v zaměstnaneckém vztahu k žadateli o kácení.

Vzhledem k místním vazbám lze mít v řadě případů důvodné pochybnosti o nestrannosti a nezaujatosti pracovníků obecního úřadu. K této otázce se již několikrát vyjádřila judikatura, např. v rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 30 Ca 69/2003-39, podle nějž pracovníci městského úřadu jsou pro pochybnost o nepodjatosti vyloučeni z rozhodování o povolení kácení dřevin, které jsou ve vlastnictví města. Zmíněný rozsudek byl sice zrušen rozhodnutím Nejvyššího správního soudu č. 503 publikovaným v č. 4/2005 Sb. NSS (rozsudek č.j. 2 As 21/2004-67 ze dne 16. 12. 2004), ale to pouze ve vztahu k určení podjatosti, kterou je nutné dle soudu zkoumat v konkrétním případě. Podle našeho názoru, vzhledem k citlivosti kácení dřevin rostoucích mimo les, bude „oddálení“ rozhodování od příslušných samospráv jako žadatelů a účastníků správního řízení ku prospěchu věci.

24) k § 77a odst. 3 písm. a)

K lesním hospodářským osnovám se nově nemají vydávat závazná stanoviska, ale uzavírají se dohody. Je třeba upravit kompetenci krajských úřadů v tomto smyslu.

25) k § 79 odst. 3 písm. s) – **doplňuje se odkaz na stavební zákon**

Podle tohoto ustanovení Ministerstvo životního prostředí uplatňuje stanovisko k politice životního prostředí. V tomto ustanovení by bylo vhodné doplnit odkaz na příslušná ustanovení stavebního zákona.

26) Navrhujeme § 90 odst. 14 zrušit a zařadit jako poslední větu k § 8 odst. 2 neboť není zařazen systematicky v části deváté zákona.

27) k § 90b

V odstavci 1 se vypouští věty: „Souhlasy a závazná stanoviska vydávaná k plánům, které nejsou schvalovány ve správním řízení, se též nevydávají ve správním řízení. Souhlasy a závazná stanoviska vydávaná podle tohoto zákona na žádost příslušného orgánu jako podklad pro rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu nebo pro územní souhlas nebo k ohlášení stavby jsou závazným stanoviskem podle správního řádu, jinak jde o správní rozhodnutí.“

První uvedená věta je nekoncepční a matoucí, zejména ve vztahu ke stávající úpravě závazných stanovisek ve správním řádu.

Výkladem ustanovení druhé věty by se tedy dalo dovodit, že pokud jsou závazná stanoviska vydávána na základě žádosti např. žadatele o vydání územního rozhodnutí, ke kterému má žadatel podle § 86 odst. 2 stavebního zákona mj. připojit závazné stanovisko dotčeného orgánu (tj. např. orgánu ochrany přírody), vydávají se tato ve správním řízení.

Také tato úprava je nevhodná, zejména nelze v žádném případě rozlišovat, zda je závazné stanovisko vydáváno ve správním řízení nebo v rámci jiného procesu na základě toho, kdo žádá o jeho vydání (fyzická či právnická osoba nebo správní úřad).

V tomto ustanovení došlo k značnému rozšíření vynětí některých postupů prováděných podle zákona o ochraně přírody a krajiny z působnosti správního řádu. Přitom některé z těchto postupů představují poměrně závažné zásahy do přírody a krajiny. Např. vydávání souhlasu orgánu ochrany přírody k použití ustanovení o zásazích proti škůdcům v lesích národních parcích.

Dalším z takových nově „vyňatých“ ustanovení je § 33 odst. 2, který upravuje proces vydávání souhlasu Ministerstva životního prostředí se zcizováním pozemků ve státním vlastnictví, které se nacházejí ve vlastnictví státu nebo § 36 odst. 3 (souhlas ke zcizování pozemků na území přírodních památek).

28) v § 90b odst. 2 pátá věta včetně poznámky pod čarou zní:

"Dohody a jiné smlouvy, které uzavírá orgán ochrany přírody s jinými osobami za účelem zajištění ochrany přírody a krajiny, jsou veřejnoprávními smlouvami ^{x)}).

^{x)} § 159 a následující zákona č. 200/2004 Sb."

S ohledem na to, že správní řád upravil uzavírání veřejnoprávních smluv, považujeme za vhodné, aby bylo výslovně stanoveno, že různé dohody, které mohou orgány ochrany přírody uzavírat a které se dotýkají zájmů ochrany přírody a krajiny (např. dohoda podle § 56 odst. 6) jsou právě veřejnoprávními smlouvami.

Navrhujeme proto, aby pátá věta § 90b odst. 2 (návrhu novely) neobsahovala uzavřený výčet dohod, které mají být veřejnoprávními smlouvami ale aby zákon definoval vlastnosti, při jejichž splnění se použije forma veřejnoprávní smlouvy. To proto, neboť podle našeho názoru ustanovení zavádějící pravidlo na všechny případy odpovídajícího typu je legislativně i právně teoreticky čistější, než enumerativní ustanovení.

POZOR — v případě přijetí tohoto návrhu je návrh v bodě 3 nadbytečný!

Zelený kruh, Alena Dodoková

Atelier pro životní prostředí, Pavel Černohous

Česká společnost ornitologická, Lukáš Viktora

Ekologický právní servis, Luděk Šíkola

Hnutí Duha, Vojtěch Kotecký

Sdružení Arnika, Martin Skalský